MOWY
y
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryinego pod Konfederacyą w Warszawie agituiącego się

In Publicum

Roku 1776.

WYDANE.

ORDYNACYA
SĄDOW SEYMOWYCH.

DOPEŁNIAIĄC to, co w Akcie niniey ſzey Generalney Oboyga Narodow Konfederacyi, o urządzeniu Sądow Seymowych, Konſtytucyą tyſiąc ſiedemſet, ſiedemdzieſiąt piątego Roku uſtanowionych, przyrzekliśmy, tychże Sądow Ordynacyą za zgodą zgromadzonych Stanow w naſtępuiących punktach uchwalamy.

1mo. Sądy Seymowe w mieyſcu Naſzey Rezydencyi ſądzić ſię będą.

2do. Komplet do ſądzenia przynaymniey z Oſob dwudzieſtu czterech, tak z Senatu, iako y z Rycerſkiego Stanu, wſpolnie rachuiąc, powinien być złożony; więc, żeby komplet był utrzymany, liczba Sędziow dwudzieſtu ſześciu pod czas kadencyi przy Boku Naſzym znaydować ſię powinna. Oprocz wezwanych na kadencyą Sędziow y kompletu wyżey zamierzonego, inni z Prawa lub Elekcyi Sędziowie wſzyſcy, y zawſze przed zaczętą do ſądzenia Sprawą zaſiadać y ſądzić będą mogli: żaden Senator lub Konſyliarz Equeſtris Ordinis do Rady Nieuſtaiącey wybrany, na Sądach Seymowych zaſiadać nie może. Sędziowie z Senatu od Tronu, a z Stanu Rycerſkiego od Marſzałkow teraz Konfederackich, a potym Seymowych na rezydencyą ſześcio-niedzielną na czas Kadencyi wyznaczeni będą; a ktoryby z nich na czas Kadencyi y Rezydencyi nie ziechał, lub na mieyſce ſwoie innego ſwego kollegi nieuproſił,

karze piąciuset grzywien podpadać powinien, ktora w tymże samym Sądzie wskazana, do Skarbu Rzeczypospolitey zapłacona będzie; wyiąwszy prawdziwą chorobę, ktorą Juramentem na przyszłey Kadencyi ma ewinkować. Senator Minister, y Sędzia z Stanu Rycerskiego, każdy, ani w czasie Kadencyi, w żadnym sądzie dobrodzieystwa suspensy, w żadney Sprawie mieć nie będzie; ale w Sprawach osobistości wyciągaiących Konstytucyą Roku tysiąc siedemset siedemdziesiątego piątego dla Rady Nieustaiącey uchwaloną, dla tychże Sędziow, tak z Senatu, iako y z Rycerskiego Stanu rozciągamy.

3tio. Juryzdykcya Sądowa tychże Sądow dla Spraw Koronnych ma się reassummować po wykonanym Juramencie Sędziow dnia pierwszego Października, y sądzić się ma przez tygodni sześć, lub do odsądzenia Regestru Wpisow, po ktorey odsądzoney druga Kadencya dnia pierwszego Lutego także dla Spraw Koronnych, a trzecia dnia pierwszego Czerwca dla Spraw Wielkiego Xięstwa Litewskiego reassummować się; y w tymże przeciągu czasu lub do odsądzenia Regestrow, Wpisow sądzić się będą. Takoweż trzy Kadencye y o tymże czasie na drugi rok determinuiemy: w Sprawach iednak Criminum læsæ Majestatis Regiæ & Perduellionis, ktorych species niżey opisane są; KROL Jegomość za zdaniem Rady Nieustaiącey, w każdym czasie Sędziow wezwać moc będzie miał. Gdyby zaś na ktorey Kadencyi Spraw do sądzenia nie było, Krol Jegomość za zdaniem Rady Sędziow od Rezydencyi uwolni, y aby nie zieżdżali ostrzedz zaleci.

4to. Pioro przy Urzędzie Pisarza Ziemskiego w mieyscu Rezydencyi Naszey Krolewskiey na Kadencyach Koronnych zawsze będzie, a w przypadku choroby, albo śmierci, lub impedimentu legalnego na Pisarza, Sędzia lub Podlędek kollega iego mieysce zastąpi, na Kadencyach zaś Wielkiego Xięstwa Litewskiego podług warunku teyże Prowincyi niżey będącego, Pisarz uprzywileiowany Pioro trzymać będzie, a kto Pioro trzymać, tenże y Dekreta czytać będzie.

5to. Sprawy, ktore do Sądow Seymowych należeć będą, są te. =

1mo. Crimen læsæ Regiæ Majestatis, a to według Opisu Konstytucyi tysiąc pięćset ośmdziesiąt osmego roku.

2do. Crimen Perduellionis w Artykułach tych. = Gdyby kto czynił bunty przeciwko Rzeczypospolitey. Gdyby kto porozumiwał się z nieprzyiacielem oney ku iey szkodzie? = Gdyby kto wynosił Taiemnice Rzeczypospolitey, y iey nieprzyiacielowi powierzał one. = Gdyby Zamek, Fortecę, lub część iaką Kraiu podał przez zmowę: = Gdyby kto od Dworow zagranicznych Pensye, korrupcye brał, końcem zdrady Oyczyzny. = Gdyby kto dla zagranicznych Potencyi ludzi werbował, gwałtem onych brał, lub zaprzedawał. = Gdyby kto mocy y protekcyi Zagraniczney na pognębienie Obywatela zasiągał.

3tio. Do tegoż Sądu należeć będą Sprawy oppressi Civis, tak, iak są w Konstytucyi Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt piątego.

Pod

Pod tytułem = Obiaśnienie liberæ vocis & oppressi Civis opisane. Inne zaś okoliczności y rodzaie Spraw oppressi Civis w osobnym Artykule, pod tytułem, = Obiaśnienie denegati Judicii &c: opisane à Foro Sądow Seymowych wyłączamy y one Grody, Ziemstwa, Trybunały sądzić będą.

4to. Do tegoż Sądu należeć będą Sprawy Urzędowe, przeciwko Ministrom Oboyga Narodow y Konsyliarzom Rady Nieustaiącey według Praw teraźnieyszych y przyszłych.

5to. Nie wyłączaiąc żadnego ultimæ Instantiæ Sędziego, względem samey tylko korrupcyi, odpowiadać w tym Sądzie determinuiemy, niższym zaś subselliom w przypadkach tego rodzaiu Forum Trybunałow Koronnych do odpowiedzi zostawuiemy, a cum Corrupto, & Corrumpente, Konstytucyą Roku tysiąc siedemset siedemdziesiątego piątego reassumuiemy.

6to. Oprocz tych wyżey wymienionych Spraw rodzaiow inne żadne do tego Sądu należeć niebędą ani Dekreta żadnych niższych i wyższych Subselliow Sąd tenże poznawać mocy miec nie będzie pod żadnym Tytułem, pretextem, y wynalazkiem, y gdyby w tym Sądzie w Sprawach iemu nienależnych, cokolwiek nad Ordynacyą ninieyszą przeciwnego nastąpiło, ipso facto nullitatis być powinno. A ponieważ we wszystkich tych Sprawach do tych Sądow Seymowych należących w zwyż wspomnionych, Rezolucye Rady Nieustaiącey poprzedzać powinny, więc żadney excepcyi Fori wnosić nie mogą zaskarżeni, tylko sama Sprawa, o ktorą rzecz sądzona będzie.

7mo. Regestra w Sądach Seymowych dwa tylko będą. Jeden Criminis læsæ Maiestatis & Perduellionis, drugi Ordynaryiny, zamykaiący w sobie wszystkie Ordynacyą ninieyszą opisane Spraw rodzaie.

8vo. W Sprawach do tegoż Sądu z Przepisu ninieyszey Ordynacyi przychodzących żadne suspensy, y Dylacye dopuszczone nie będą, oprocz Dylacyi prawdziwey choroby, ktora na następuiącey Kadencyi zaprzysiężona być ma. We wszystkich zaś Sprawach nieprzestępnie y koniecznie wota dwa razy głośno, trzeci raz sekretne, choćby nikt o nie nie prosił, nawet y w Sprawach, ktore in Contumaciam sądzone będą, dawane być maią. Sposob sekretnych Wotow ten sam być powinien, ktory dla Rady Nieustaiącey Konstytucyą Roku tysiąc siedemset siedemdziesiątego piątego iest opisany, a to pod attencyą dwoch z Senatu, a dwoch z Stanu Rycerskiego.

9no. Sprawy Criminum læsæ Majestatis & Perduellionis, na pierwszym terminie, nawet in Contumatiam Aktora czyli pozwanego, sądzone będą. W innych zaś wyżey wymienionych Spraw rodzaiach, po pierwszey Kondemnacie, na drugiey Kadencyi Dekreta Kontumacyalne ferowane będą.

10mo. Pozwy do tego Sądu w Sprawach Ordynacyą ninieyszą opisanych sześciu tygodniami wydawane, in Bonis Citati kła-

dzione, y w Aktach Grodu właſnego Powiatu zeznane być powinny.

11mo. Inkwizycye w Sprawach Criminis læſæ Majeſtatis & Perduellionis przed Delegowanemi od Sądu Seymowego z pomiędzy Sędziow, ktoregokolwiek Stanu Senatorſkiego, czyli Rycerſkiego, po dwoch z każdey Prowincyi przez ſekretne Wota wybranemi, expedyowane będą; w Sprawach zaś innych wyżey wypiſanych, Scrutinia, gdy potrzebne będą, przez dwie Oſoby Ziemſkiego lub Grodzkiego Sądu na oznaczonym Kondeſcenſyi terminie, y mieyſcu wyprowadzone będą.

12mo. Delatorem gdyby był Szláchcic nie poſſeſſyonat lub plebeius, na ten czas zaraz poymany być powinien, y gdyby zarzutu nie dowiodł, pæna talionis odpowiedzieć ma, ktora to pæna talionis we wſzyſtkich przypadkach niedowodzących wyſtępku zaſkarżonemu ściągać ſię ma.

13tio. Propozycye do wotowania każdemu Sędziemu formować wolno, ktore, ieżeli zgodnie przyięte nie będą, większością ſekretnych Wotow załatwione zoſtaną; a ile ich z okoliczności ſpraw y zdań Sędziow wypadnie, wſzyſtkie notowane, y dwokrotnemi głośno, a ſekretnemi trzeci raz Wotami nieprzeſtępnie decydowane będą.

14to. Po pierwſzym każdey Sprawy wprowadzeniu, chociażby przez wiele Seſſyi trwać miała, ciż ſami, a nie inni Sędziowie, ktorzy od początku wprowadzoney Sprawy zaſiadali, activè decydować maią, y żaden z nich pod iakimkolwiek pretextem, oprocz prawdziwey choroby, aż do zupełnego rozſądzenia, y Dekretu przeczytania ſub rigoribus de corruptione Judicis, odſtąpić nie powinien. Ci zaś Sędziowie, ktorzyby iuż po zaczętey bez ich przytomności Sprawie do ſądzenia przychodzili, tylko cum Voto conſultivo zaſiadać będą. Gdyby zaś przez śmierć lub przez chorobę iednego lub więcey z Sędziow zaſiadaiących, komplet był zerwany; na ten czas pierwſzy przybyły, lub przybyli Sędziowie ad activitatem & vocem deciſivam przyięty lub przyięci będą.

15to. Gdy za trzecim ſekretnym wotowaniem paritas votorum trafi ſię. My Król onę rozwiązywać będziemy, wyiąwſzy Sprawy læſæ Majeſtatis, w ktorych Rezolucya paritatis, przy pierwſzym ex Ordine zoſtawać będzie.

16to. Gdy Sąd zacznie wotować, Seſſya ſolwowana być nie może, poki zupełna decyzya nie naſtąpi, y Sędziowie wſzyſcy ſentencye zwiękſzości wotow wypadłe nie podpiſzą w Sentencyonatrzu, ktory ieden z Sędziow ſecretis votis do tego wybrany trzymać ma, Dekreta zaś wygotowane w przytomności y komplecie tych ſamych Sędziow, ktorzy ſądzili, aperta Stuba czytane być maią, iak prędko wygotowane będą, a naypoźniey w Niedziel dwie od czaſu naſtąpionych Sentencyi, a po przeczytanym Dekrecie, mogą ſtrony do Sądow wnoſić Illacye ſwoie, ſzczegulnie tylko ratione omiſſorum, y to in triduo, ktore Sąd wyżey przepiſanym ſpoſobem rezolwować będzie; a circa latam Sententiam, præter omiſſa,

ſa, iednego Sędziego oppozycya, żeby nic nie odmieniono, ważną być ma.

17mo. W tych Sądach ſtawać będą mieli wolność Patronowie in majoribus Subſelliis przyſięgli, ci ſwoie Indukty, dowody, odwody, y konkluzye czytaiąc inſcripto do Piora podawać będą; a w każdym razie, gdzie Prawo przywiodą, one inextenſo w Sądzie produkować powinni. Te zaś Patronow inſcripto podawania, przez dwoch pierwſzych ex Ordine Senatorio & Equeſtri Sędziow podpiſane, na zawſze w Aktach Sądow Seymowych zoſtawać będą, ktorych extrakty iako y Dekretow każdemu rekwiruiącemu być maią wydawane.

18vo. Akta Sądow Seymowych w Ziemſtwie naſzey rezydencyi, podług dawnych Praw lokowane będą; Piſarz Protokuły w porządku utrzymywać Extrakty Dekretow Koronnych, Koronną, a Litewſkich, Litewſką Pieczęcią autentykowane z korrektą ſwoią wydawać będzie. Te nineyſzą Sądow Seymowych Ordynacyą za Prawo wieczyſte mieć chcemy. A. Mokronowſki M. G. K. K. manu propria. Andrzey Ogińſki M. K. G. W. X. Litt: y Seymowy manu propria. Michał Xiąże Poniatowſki Biſkup Płocki Deputowany do Konſtytucyi manu propria. Jozef Stempkowſki Kaſztelan Kijowſki z Senatu P.M. mp. Auguſt Xże Ordynat Sułkowſki Woiewoda Kaliſki ex Senatu Deputowany z Prow: W. P. Antoni Giełgud Kaſztelan Zmudzki ex Senatu Deputowany z Prowincyi Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego manu propria. Hyacynt Nałęcz Małachowſki Referendarz Koronny P. W. Sandom: Deputowany do Konſtytucyi z Prowincyi Małopolſkiey. Kazimierz Jozef Lipińſki Podkomorzy Latyczewſki Poſeł z Woiewodztwa Podolſkiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Małopolſkiey manu propria. Maciey z Piętk Sobolewſki Piſarz Ziem: Grodzki Warſzawſki Poſeł Woiewodztwa Mazowieckiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Wielkopolſkiey manu propria. Jozef Mikorſki Podkomorzy y Poſeł Ziemi Goſtyńſkiey Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Wielkopolſkiey manu propria. Stefan Dominik Romer Podkomorzy Woiewodztwa Trockiego, y Poſeł z tegoż Woiewodztwa Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Litewſkiey. Kazimierz Wolmer Sędzia Ziemſki y Poſeł Powiatu Grodzieńſkiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Litewſkiey manu propria. Alterius Tenor talis: Warunek y excepcya Xięſtwa Litewſkiego.

1mo. Sprawy Xięſtwa Litewſkiego potoczne, Prowincyonalnym Juryzdykcyom według Praw one uſtanawiaiących własne, a w porządku onych inappellabiliter kończyć ſię powinne do tych Sądow Seymowych pod żadnym pretextem wciągane nie będą, lecz tylko Crimina læſæ Majeſtatis, Crimina Status Crimina Perduellionis, y inne Sprawy Statutem Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego ſpecifikowane należeć powinny.

2do. Ponieważ Sprawy z powyżey wyrażonych Rodzaiow, z Obywatelami Litewſkiemi w tych Sądach przypadaiące, według Praw Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego, y obrządku tegoż Xięſtwa ſądzone być maią; przeto: iako illacye ratione omiſſorum po Dekretach oczywiſtych czynione być nie mogą, tak, na też Sprawy Piſarza dożywotniego uſtanawiamy, y kreowanie onego Przywile-

iem Naſzym My Krol obiecuiemy, ktory to Piſarz Protokuły y Regeſtra Spraw Litewſkich zwyczaiem Praw Xięſtwa Litewſkiego utrzymywać, Dekreta piſać, a Kſięgi Aktowe, Kancellaryi Ziemſkiey w mieyſcu Rezydencyi Naſzey Krolewſkiey ſkładać będzie.

3tio. Jako według Statutu Xięſtwa Litewſkiego każdemu Aktorowi w ſwoiey Sprawie ſtawać y mowić dozwolono, tak wolno będzie każdemu z Obywatelow Litewſkich kogo kto zechce z Paleſtrantow Litewſkich do ſtawania użyć.

4to. Kadencya dla Spraw Xięſtwa Litewſkiego w tym Sądzie mieſzczących ſię po dwoch Kadencyach Koronnych naſtępować powinna trzecia: w przypadku zaś Rodzaiu Spraw zwłoki nie cierpiących. My Krol złożyć Sądy y obwieścić Sędziow rozkażemy.

5to. Delatorowie w niedowiedzeniu przeſtępſtw przez ſię oſkarżonym zadawanych pœna talionis y dalſzemi Pœnami podług Statutu y Praw Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego w tychże Sądach karani irremiſſibiliter być maią. A. Mokronowſki M. G. K. K. manu propria. Andrzey Ogińſki M. K. G. W. X. Litt: y Seymowy manu propria. Michał Xiąże Poniatowſki Biſkup Płocki Deputowany do Konſtytucyi manu propria. Jozef Stempkowſki Kaſztelan Kijowſki. Anguſt Xiąże Ordynat Sułkowſki Woiewoda Kaliſki ex Senatu Deputowany z Prowincyi Wielkopolſkiey. Antoni Giełgud Kaſztelan Zmudzki ex Senatu Deputowany z Prowincyi W. X. Litewſkiego manu propria. Hyacynt Nałęcz Małachowſki Referendarz Koronny Poſeł Woiewodztwa Sandomirſkiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Małopolſkiey. Kazimierz Jozef Lipińſki Podkomorzy Latyczewſki Poſeł z Woiewodztwa Podolſkiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Małopolſkiey manu propria. Maciey z Piętk Sobolewſki Piſarz Ziemſki Grodzki Warſzawſki Poſeł Woiewodztwa Mazowieckiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Wielkopolſkiey manu propria. Jozef Mikorſki Podkomorzy y Poſeł Ziemi Goſtyńſkiey Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Wielkopolſkiey manu propria. Stefan Dominik Romer Podkomorzy y Poſeł Woiewodztwa Trockiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Litewſkiey. Kazimierz Wolmer Sędzia Ziemſki y Poſeł Powiatu Grodzińſkiego Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Litewſkiey.

REGESTR
Konstytucyi y Mowów w tey Xiążce Znayduiących się Roku 1776. WYDANYCH

Folio

REGESTR.

ordynacya

REGESTR

REGESTR.

Gtos

REGESTR

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.